Zeer Geheim

Ex.nr.

RAAD VOOR EUROPESE ZAKEN

Nr.6725

Notulen van de vergadering gehouden
op woensdag 6 november 1974 in het Catshuis
van 11.00 uur tot 13.00 uur

Aanwezig: minister-president Den Uyl en de ministers Duisenberg, Gruijters, Pronk, Van der Stoel en Westerterp en staatssecretaris Brinkhorst

Voorts zijn aanwezig de heren Van Gorkom (BuZ), Van de Graaf (AZ), De Grooth (EZ), Looijen (Fi), Rutten (EZ), Rutten (BuZ), Sassen (PV), Van Swinderen (BuZ) en De Zeeuw (LV)

Secretaris : mr.J.P.M.H.Merckelbach
Adjunct-secretaris: drs.A.J.van Galen Last

1. Notulen van de vergadering van 29 mei 1974 (nr.6494 en 6494b)

De notulen worden vastgesteld na de wijzigingen opgenomen in bijlage I.

2. Mededelingen

a. EEG-suikerbeleid (Zie notulen m.r. 25 oktober 1974, punt 4f)

Minister Pronk herinnert eraan dat in de ministerraadsvergadering van 25 oktober jl. is afgesproken dat in de REZ het verslag van de EG-Landbouwraad van 21 en 22 oktober 1974 aan de orde zou komen. Hij constateert dat dit punt niet op de agenda staat en dat evenmin de toegezegde nota van de minister van Landbouw en Visserij is ontvangen.

© NA, 2.02.05.02 (Arch. MR) (Nationaal Archief, Den Haag) inv.nr. 1581
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/Z00324

streven dient erop gericht te blijven het Verenigd Koninkrijk in de Gemeenschap te houden. Wellicht is het mogelijk overeenstemming te bereiken over een intentieverklaring die dan na het Britse referendum effectief kan worden.

Minister Gruijters is van oordeel dat Nederland tijdens de topconferentie concrete voorstellen ter tafel moet brengen, omdat men anders op elk punt in het defensief wordt gedrongen.

Staatssecretaris Brinkhorst merkt op dat dit bijv. zou betekenen dat onze verlangens op institutioneel gebied moeten worden opgenomen in een "pakket", waarin ook de Britse wensen in het kader van de heronderhandelingen een plaats krijgen. Spreker vreest echter dat de tijd ontbreekt om vóór de topconferentie een package deal voor te bereiden, waarin elk land aan zijn trekken komt.

Minister Pronk stelt voor de op blz.1 genoemde reserve ten aanzien van de voorgestelde datums voor een topconferentie officieel op te heffen.

Minister Van der Stoel heeft geen zin om zich te binden aan die datums, wanneer mocht blijken dat andere delegaties daartegen grote reserves hebben. Hij zal echter ook niet als enige trachten de zaak tegen te houden.

De minister-president stelt de volgende conclusies voor:

1°. De Nederlandse reserve met betrekking tot de datum van de topconferentie wordt opgeheven.

2°. De voorbereiding van de topconferentie zal wederom in de REZ aan de orde komen op donderdag 14 november en in de week voorafgaande aan de conferentie.

De raad kan zich hiermee verenigen.

3 b. Inflatiebestrijding; werkgelegenheidsproblemen en regionaal beleid

Minister Gruijters mist in het gedeelte over inflatiebestrijding, werkgelegenheidsproblemen en regionaal beleid de gedachte dat slechts doeltreffend op dit gebied kan worden gehandeld, indien dit in nauw overleg met de Verenigde Staten gebeurt. Wanneer dat land door een foutief economisch beleid in een recessie terechtkomt zal

Europa, ondanks alle eigen inspanningen meegesleept worden. Spreker zou daarom op de topconferentie voorgesteld willen zien dat dit soort maatregelen gezamenlijk met de Verenigde Staten worden uitgevoerd. Het overleg daarover zou kunnen worden gekoppeld aan het energieoverleg, met als doel te komen tot afspraken over een breed vlak tussen de geïndustrialiseerde landen en vervolgens tussen deze landen, de olieproducerende landen en de ontwikkelingslanden. Nederland zou op deze wijze een belangrijke inbreng kunnen hebben om Amerikanen en Fransen dichter bij elkaar te krijgen. Spreker informeert waarom West-Duitsland zich verzet tegen het aangaan van nieuwe garantieverplichtingen, naast het bedrag van $3 mld, voor betalingsbalanssteun binnen de Gemeenschap en vraagt zich af of de recente verslechtering van de betalingsbalans van de Bondsrepubliek hiermee samenhangt. Spreker vindt voorts dat Nederland de strijd moet aanbinden met de verkeerde gedachte dat de inflatie kan worden teruggedrongen door inkrimping van de overheidsuitgaven; ook de Verenigde Staten maken helaas deze fout. In dat land zijn echter ook de laatste tijd publikaties verschenen met de strekking dat de inflatie niets te maken heeft met de overheidsuitgaven, maar veeleer met de in de relatie werkgever - werknemer afgesloten overeenkomsten.

De heer De Grooth merkt op dat zowel in de inleiding als onder punt A van de nota gewezen wordt op de gevaren van de dreigende recessie voor het internationale handelsverkeer. Spreker zou graag zien dat op de topconferentie overeengekomen wordt dat de Gemeenschap bij de komende internationale onderhandelingen over de verruiming van het handelsverkeer initiatieven neemt waardoor het landen moeilijker wordt gemaakt om terug te vallen op nationale protectiemaatregelen. Nederland zal het instellen en handhaven van internationale spelregels moeten bevorderen ook op terreinen waar die tot dusver ontbreken, bijv. op het terrein van de burgerluchtvaart.

Minister Duisenberg is het in het algemeen wel eens met de teneur van hoofdstuk A. Hij is er echter van overtuigd dat Nederland een roepende in de woestijn zal zijn met zijn wens om een expansief beleid te voeren. Spreker vindt dat de samenhang tussen de verschillende problemen in de titel van hoofdstuk A beter uitkomt, dan in de tekst. Op blz.3 wordt over de prioriteit van de verschillende problemen gesproken. Spreker is van mening dat deze problemen naast elkaar staan en dat het ene niet prioritair ten opzichte van het andere is. Ten aanzien van het creëren van betalingsbalansfaciliteiten wijst spreker erop dat men zich moet realiseren dat de middelen daarvoor in de komende jaren alleen maar van de Bondsrepubliek en Nederland kunnen komen. De Westduitse terughoudendheid heeft niet, zoals minister Gruijters veronderstelt, te maken met een verslechtering van de Westduitse betalingsbalans, die overigens alweer ruimschoots ongedaan is gemaakt, maar met de onwil van de

Bondsrepubliek om als financier van de Gemeenschap op te blijven treden. Spreker meent voorts dat bij deze betalingsbalanshulp duidelijke beleidsvoorwaarden moeten worden gesteld; in het verleden is het met name in Italië voorgekomen dat een onrendabele bedrijfstak die geherstructureerd had moeten worden met deze steun op de been werd gehouden. Bij het formuleren van deze voorwaarden zou bijv. aansluiting kunnen worden gezocht bij de IMF-normen. Op die manier zal men ook tot een betere coördinatie kunnen komen van het economische en monetaire beleid. Op blz.3 wordt tussen haken vermeld dat tot dusverre geen EEG-lidstaat heeft bijgedragen aan de IMF-oliefaciliteiten. Dit is in zoverre achterhaald, dat Nederland heden aan het IMF heeft medegedeeld $150 mln te zullen bijdragen. Spreker vraagt hoe ver de besluitvorming gevorderd is ten aanzien van het regionaal en sociaal fonds. In de Gemeenschapsbegroting voor 1975, zoals die nu is voorgelegd aan het Europese Parlement is voor het regionaal fonds een PM-post opgenomen en voor het Europees Sociaal Fonds 334 mln r.e.. De verhogingsvoorstellen van de Commissie zoals in de bijlage van de nota zijn opgenomen leiden tot een additionele claim op de nationale begroting. Dit zou geen probleem zijn, ware het niet dat de nog beschikbare ruimte inmiddels is verdwenen door de besluiten welke over het suikerbeleid zijn genomen. In het budgetcomité is nl. gebleken dat in tegenstelling tot de mededeling van Commissaris Lardinois, wel degelijk een begrotingsoverschrijding te verwachten is welke voor Nederland zal leiden tot een extra-bijdrage van f.80 mln in 1975. Daarmee is de ruimte in de Nederlandse begrotingspost Bijdragen EEG verdwenen. Wanneer een regionaal fonds wordt ingesteld met een wijze van verdeling over de lidstaten, zoals vermeld in de bijlage van de nota, is er in wezen slechts sprake van betalingsbalanssteun. Het is onwaarschijnlijk dat zich in 1975 meer aanwendingsmogelijkheden zullen voordoen dan voor maximaal 100 mln r.e.. Spreker realiseert zich dat Nederland geïsoleerd zal staan als het de huidige Commissievoorstellen zou afwijzen, maar vindt dat van de Commissie best gevraagd mag worden op de Europese begroting dezelfde normen toe te passen als zij voor de nationale begrotingen voorschrijft. Ten aanzien van het Europees Sociaal Fonds (ESF) begrijpt spreker niet hoe hij het genoemde bedrag moet waarderen. De EEG-Raad heeft indertijd het oorspronkelijk voorgestelde bedrag met 70 mln r.e. verlaagd. De Commissie heeft nu weer voorgesteld het bedrag met 200 mln r.e. te verhogen. De Commissie is gevraagd het Nederlandse

relatieve aandeel te berekenen. Sprekers conclusie zou zijn dat Nederland zich terughoudend zou moeten opstellen in de wetenschap dat neen-zeggen niet kan, dat de gelden projectgebonden moeten zijn en dat een vastgesteld financieel plafond niet overschreden mag worden. Wat men nu echter doet is eerst een bedrag vaststellen en vervolgens de criteria.

De heer De Zeeuw is van mening dat de alinea over de coördinatie van het economisch beleid (blz.4 laatste alinea) eigenlijk vooraan had moeten staan. In feite zijn er verschillende fondsen nodig door gebrek aan coördinatie. Als met deze coördinatie geen voortgang wordt gemaakt leidt dit tot desintegrerende ontwikkelingen. Spreker heeft wel begrip voor het Italiaanse standpunt dat voordat verdere hulp aan derde landen wordt gegeven, eerst de communautaire solidariteit maar eens tot uiting moet komen.

De minister-president meent dat ten aanzien van het regionaal fonds de vraag beslissend is of het Verenigd Koninkrijk op dit moment daaraan wil meewerken. Het gaat hier om een essentieel heronderhandelingspunt dat men op het juiste moment op tafel wil leggen. De vraag is of dit geforceerd zou moeten worden, gezien de belangen van Italië en Ierland. Anderzijds is ook spreker van mening dat het beroep van Italië op communautaire solidariteit serieus moet worden genomen al zou Italië er goed aan doen de interne solidariteit tussen zijn rijke noorden en arme zuiden te bevorderen. Voor spreker zijn er twee vragen essentieel nl. op welke wijze het betalingsbalanstekort, veroorzaakt door de stijging van de olieprijzen, wordt opgevangen en hoe een algemene economische recessie voorkomen kan worden. Het Italiaans-Duitse arrangement heeft voor Italië tijdelijk de ergste kou uit de lucht gehaald. Er moet echter meer gebeuren want het is redelijk dat landen zonder een eigen energieproduktie, zoals Italië en Denemarken, de gelegenheid krijgen de schok, veroorzaakt door de stijging van van de olieprijzen, in de tijd gespreid op te vangen. Wat betreft de recessie moeten methoden worden gevonden om de neergaande ontwikkeling tegen te houden. De uitspraak dat het economisch en monetair beleid beter gecoördineerd moet worden is niet meer dan een kreet; het gaat erom deze in daden om te zetten, bijv. door te voorkomen dat landen hun import en export beperken als gevolg van de situatie in andere landen. Volgens het Financieel Dagblad zal in Nederland voor zo'n f.3 mld minder worden ingevoerd. Dit betekent het creëren van 30.000 tot 40.000 werklozen bij de belangrijkste handelspartners. In feite zou een soort premie gesteld moeten worden op exportvergroting en een straf op importvermindering. Indien men de hulp hiervan

afhankelijk stelt wordt een soort drukmechanisme gecreëerd met als dubbel doel de werkgelegenheid bevorderen en de inflatie bestrijden. Deze zaak zou verder in ambtelijk overleg bestudeerd moeten worden, waarbij met name naar een goede formulering moet worden gezocht. In dit verband wil spreker er met name op wijzen dat de opmerking op blz.3, dat het Verenigd Koninkrijk en Italië de plicht hebben hun betalingsbalanspositie zoveel mogelijk te versterken, niet mag inhouden dat dit geschiedt via importverkleining.

Minister Van der Stoel wijst erop dat voor de Britten de kwestie van hun financiële bijdrage aan de Gemeenschap essentieel is en dat van Labour in de huidige situatie geen medewerking aan enige vooruitgang op communautair gebied is te verwachten, daar het Britse volk zich daarover juist bij referendum moet uitspreken. Dit is heel duidelijk ten aanzien van het energiebeleid. Spreker is het met minister Gruijters eens dat de economische problematiek in Atlantisch kader bestudeerd moet worden gezien de grote interdependentie. Veel zal afhangen van de wijze waarop dat wordt gepresenteerd, terwijl ook andere landen zoals Japan daarbij betrokken zouden moeten worden.

Staatssecretaris Brinkhorst deelt mede dat de Commissie op het gebied van het regionaal beleid twee soorten voorstellen moet doen over de omvang van het fonds en over de verdeelsleutel. Spreker deelt de zorgen van minister Duisenberg en vraagt zich af of er gezien de houding van het Verenigd Koninkrijk op dit moment overeenstemming mogelijk is. Zou het Verenigd Koninkrijk wel mee willen werken dan blijft het probleem dat van die zijde een volledig nationale autonomie ten aanzien van het regionaal beleid wordt opgeëist. Anderzijds zullen Ierland en Italië het uiterste in het werk stellen om nu tot een regionaal fonds te komen. De Commissie heeft bij haar nieuwe voorstel zich duidelijk geconcentreerd op steun voor de gebieden waar dit het meest noodzakelijk is. Dit blijkt uit het feit dat 74% van deze hulp naar drie lidstaten gaat. Voor deze drie lidstaten is de hulp niet gebonden aan bepaalde gebieden, hetgeen voor de overige zes wel het geval is. Wanneer men de hulp ook nog projectgebonden zou willen maken, moet men wel rekening houden met een stijging van de kosten van het Commissieapparaat. Spreker wil er in het algemeen op wijzen dat een correcte afweging van de financiële consequenties van de verschillende beleidsterreinen van de

Gemeenschap in een impasse verkeert. In elke Raadszitting neemt men besluiten zonder zich af te vragen in hoeverre daardoor andere zaken niet uitgevoerd kunnen worden. Zolang er geen politieke besluiten worden genomen over de prioriteitenkeuze zal met name het sociale beleid niet van de grond komen. Deze kwestie kan niet op de topconferentie worden opgelost, maar wel zou de intentie uitgesproken kunnen worden het begrotingsbeleid van de Gemeenschap beter te laten aansluiten bij de nationale begrotingspolitiek.

Minister Duisenberg wijst er naar aanleiding van eerder gemaakte opmerkingen op dat het uitstrijken van de tekorten, veroorzaakt door de gestegen olieprijzen, over een langere periode, alleen voor Italië een probleem is. Het Verenigd Koninkrijk bijv. kent wel een betalingsbalansprobleem, maar geen financieringsmoeilijkheden; momenteel stromen de oliedollars daar binnen. Voor Italië zijn de financieringsmogelijkheden nog niet uitgeput. Het is het enige land binnen de EEG dat getrokken heeft op de oliefaciliteiten van het IMF; daarnaast is er nog de Gemeenschapslening. Spreker vraagt zich echter af of men Italië wel voorwaarden moet stellen met betrekking tot het instandhouden van de import. Italië leeft al jaren boven zijn stand; men denke alleen al aan de gigantische import van rundvlees. Ten slotte wil spreker er nog op wijzen dat een gedeelte van de Duitse lening aan Italië is doorgespeeld als exportkrediet van de Sowjet-Unie op concurrentievervalsende voorwaarden. Dat dit soort landen 74% van het totale bedrag van het regionale fonds niet-projectgebonden ter beschikking krijgen acht spreker in hoge mate ongewenst; er is dan immers zonder meer sprake van begrotingshulp. In dit licht zijn de extra-administratieve kosten van een controlesysteem te verkiezen boven een dergelijke bodemloze put.

De minister-president stelt voor dat voor de vergadering van 14 november onder leiding van Buitenlandse Zaken nader ambtelijk overleg zal worden gevoerd over de volgende punten:

1°. Het door de Gemeenschap te voeren beleid ter bestrijding van de recessietendenzen in de wereldeconomie, uitmondend in overleg met de Verenigde Staten.

2°. De noodzaak om vast te houden aan de spelregels van het GATT.

3°. De opvang over een langere periode van betalingsbalanstekorten veroorzaakt door de gestegen energieprijzen.

4°. De bij betalingsbalanssteun aan zwakke landen te stellen voorwaarden teneinde de internationale handel op peil te houden.

5°. Argumenten om de Bondsrepubliek te bewegen tot verdergaande betalingsbalanssteun binnen de EEG.

6°. Een analyse van de Commissievoorstellen ten aanzien van het Regionale en het Sociale Fonds en de terzake door Nederland te volgen gedragslijn.

De raad besluit aldus.

3 c. Energieproblemen

Minister Pronk vindt de nota te terughoudend ten aanzien van de Franse voorstellen voor een energieconferentie. Een spoedige bijeenkomst van deze conferentie is van het grootste belang. Voor wat betreft het aantal deelnemers kan een zekere beperking gewenst zijn, waarbij spreker niet zover zou willen gaan als de op blz.9 in de nota vermelde Franse suggestie. Uit de nota blijkt duidelijk een te grote angst voor het Franse streven, terwijl Nederland nu eenmaal samen met Frankrijk in de Gemeenschap zit en in dat kader oplossingen moet zien te vinden. Spreker heeft de indruk dat de strekking van de nota is absolute prioriteit aan de ECG te geven hetgeen hij niet juist vindt.

De heer Sassen heeft van zijn Britse en Duitse collega vernomen dat van die zijde geprobeerd zal worden de Fransen te bewegen tot toenadering tot de ECG. De achtergrond van dit streven is dat men niet gedwongen wil worden te kiezen tussen de Franse benadering of die van de Verenigde Staten. Het is hierbij duidelijk dat deze problematiek niet op Europese schaal kan worden opgelost. De Duitse minister van buitenlandse zaken Genscher zal door zijn ambtenaren worden geadviseerd tijdens de periodieke bilaterale contacten met Frankrijk welke op 9 november weer plaatsvinden, op de Fransen druk uit te oefenen zich in deze aan te sluiten bij het standpunt van de andere lidstaten, daar dit een voorwaarde voor het welslagen van de topconferentie kan zijn.